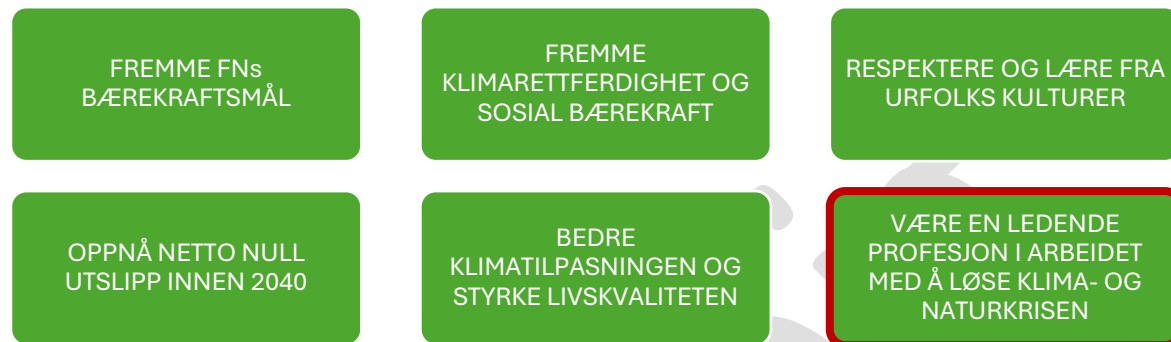

Norske landskapsarkitekters klima- og naturstrategi

I 2019 erklærte verdens landskapsarkitekter (IFLA) klima- og naturmangfoldskrise. IFLAs medlemmer har i fellesskap vedtatt *IFLA Climate Action Commitment* som har 6 hovedmål*. NLAs klima- og naturstrategi bygger på disse målene.

Som profesjon forplikter vi oss til å:

*Se siste side for mer utfyllende informasjon om IFLAs forpliktelser.

Klima- og naturstrategien utdyper hvordan norske landskapsarkitekter med sin unike kompetanse i ulike roller kan lede an i arbeidet med å løse klima- og naturkrisen.

1. KOMMUNISERE FAGET

Vi skal påvirke og kommunisere hvordan landskapsarkitektur kan bidra til å løse klima- og naturkrisen. Det betyr å:

- Formidle hva vår profesjon kan bidra med
- Øke kunnskapsnivået om landskapsfaglige virkemidler og verktøy
- Formidle landskapsarkitektenes verktøy og løsninger for ombruk, gjenbruk, naturbaserte løsninger og naturrestaurering.

2. UTVIKLE NATURBASERTE LØSNINGER

Vi skal aktivt jobbe for å fremme, utvikle, planlegge og bygge **naturbaserte løsninger** som reduserer konsekvensene av klimaendringene. Det betyr å:

- Minimere inngrep
- Jobbe for å beholde helheten og unngå å splitte opp områder – økologisk perspektiv
- Øke andelen grønt og styrke det biologiske mangfoldet i alle byggeprosjekter

- Åpne bekker med grønne kantsoner
- Bruke kortreist naturstein i byggeprosjekter
- Bruke materialer med lang levetid
- Ombruke og gjenbruke alle typer ressurser og materialer i byggeprosjekter – som jord, stein, planter, metall og plast
- Få bedre massebalanse og minimere massetransporten i byggeprosjektene
- Kompensere for nødvendig nedbygging av natur med etablering av nye naturområder.

3. TA ANSVAR

Vi skal påvirke og ta ansvar ved å formidle kunnskap og lede prosesser for klimapositive planer og prosjekter fra konseptnivå til den fysiske byggeplassen. Det betyr å:

- Bidra aktivt med vår fagkompetanse inn i alle prosesser, fra konseptarbeid, utredning og planlegging til prosjektering
- Samarbeide tett med andre profesjoner, kunder og leverandører
- Bidra til forskning og innovasjon for å finne de beste klimatilpassede løsningene for fremtiden
- Avklare og bruke prinsipper som vi ikke viker fra (for eksempel i forhold til myr og dyrka mark)
- Stille krav til å bevare natur og fremme klimapositiv planlegging og design i overordnede føringer (overordnede føringer dekker lover, retningslinjer og planer fra stat, fylke og kommune).

Eksempelsamling som viser vei

På de følgende sidene finner vi en samling av gode eksempler der vi i kraft av vår profesjon, og i samarbeid med andre, har gjort en viktig innsats i **arbeidet med å løse** klima- og naturkrisen. Disse eksemplene er ment som inspirasjon og en kilde til økt kunnskap – slik at enda flere tiltak kan implementeres enda flere steder.

Vokabularet i eksempelsamlingen skal bidra til at politikere, jurister, økonomer og andre profesjoner forstår hvordan landskapsarkitektur kan bidra i arbeidet med å løse klima- og naturkrisen. Dette vil vi gjøre ved å bruke myndighetenes egne begreper, som klimatilpasning, arealnøytralitet, naturbaserte løsninger etc., til å beskrive funksjonen og nytten av våre forslag.

Vi trenger hjelp fra medlemmene til å lage en god og inspirerende samling, med bra spennvidde.

Gode eksempler fra regionale og nasjonale føringer

Mangler foreløpig

Gode eksempler fra kommuneplaner, normer

PROSJEKT: **Blå-grønn-hvit-faktor for Tromsø kommune**

HAR LYKKES MED: Tilpasning til klimaendringene, redusere klimarisiko (flom) og å tilpasse et verktøy til eget klima. Egnet til å stille juridiske krav i reguleringsplan og byggesak som sikrer arealer som den prosjekterende landskapsarkitekten kan utvikle til steder med byøkologi, og som leverer flere økosystemtjenester/naturgoder.

ANSVARLIG: Tromsø kommune

Her finner du mer informasjon: [Veileder utarbeidelse VAO-rammeplan, revisjon 7, 15.09.2021](#)

PROSJEKT: **Overvannsveileder – retningslinjer og veiledning for overvannshåndtering i Oslo kommune**

HAR LYKKES MED: Tilpasning til klimaendringene, redusere klimarisiko (flom) og å kvantifisere krav til klimatilpasning på en måte som gjør at prosjektene må ha åpne blågrønne løsninger. Vann- og avløpsetaten har klare krav som det kreves tillatelse for å fravike, og har dermed større påvirkningskraft i kampen om arealene. Infiltrasjon og fordrøyningsarealene kan gi plass til vegetasjon og økosystemtjenester/naturgoder.

ANSVARLIG: Oslo kommune ved Vann- og avløpsetaten

Her finner du mer informasjon: [Overvann - Retningslinjer og veiledning for overvannshåndtering i Oslo kommune.pdf](#)

PROSJEKT: Gatenormal for Oslo

HAR LYKKES MED: Plangrep for å redusere klimagassutslipp fra transport og å være den første kommunen som tok konsekvensen av at man ved å følge Statens vegvesen sine håndbøker prioriterer harde trafikanter foran de myke. Gatenormalen snudde trafikanthierarkiet på hodet, og har en tydelig ambisjon om å prioritere myke trafikanter høyst. Det var også Norges første gate- eller veinormal som satte krav til vegetasjon og overvannshåndtering.

ANSVARLIG: Oslo kommune

Her finner du mer informasjon: [Gatenormal for Oslo](#)

PROSJEKT: Arealnøytral kommuneplan for Nordre Follo

HAR LYKKES MED: Stoppe naturtap ved å lage bestemmelser i kommuneplanen for arealnøytralitet basert på tiltakshierarkiet. Se følgende paragrafer: § 16.6

Arealnøytralitet, §18.4 Økologisk kompensasjon, §2.1 Landbruksveier i Marka.

ANSVARLIG: Nordre Follo kommune

Her finner du mer informasjon: [kommuneplanens-arealdel-2023-2034.pdf](#)

Gode eksempler fra reguleringsplanfase

PROSJEKT: GIS-kart-portal med blågrønn faktor for Grønlikaia i Oslo

HAR LYKKES MED: Et verktøy for å sikre plass til naturbaserte løsninger i reguleringsfase og å beregne og vise BGF i et interaktivt nettbasert kart, slik at andre fag kan bruke BGF som et premissgivende tidligfase verktøy. Verktøyet kan bidra til at BGF blir en premissgiver inn i tidligfase prosjekteringen, ikke bare en dokumentasjon i etterkant av prosjekteringen.

PROSJEKTERENDE/RÅDGIVER: Asplan Viak

OPPDRAKSGIVER: SELINA Horizon og Hav eiendom

Her finner du mer informasjon: [SETT INN LENKE](#)

PROSJEKT: Reguleringsbestemmelser for trær

HAR LYKKES MED: Verktøy for økosystemtjenester i reguleringsfasen. Å beskrive hvordan nye og eksisterende trær kan sikres i reguleringsprosessen og å formidle essensen i en grafisk lettfattelig framstilling.

PROSJEKTERENDE/RÅDGIVER: Holth og Winge, Asplan Viak

OPPDRAGSGIVER: Oslo, Stavanger og Trondheim kommuner, Miljødirektoratet
Her finner du mer informasjon: [SETT INN LENKE](#)

PROSJEKT: FutureBuilt nye kriterier for naturmangfold

HAR LYKKES MED: System for urban naturpositivitet og å lage et kriteriesett for prosjekter basert på tiltakshierarkiet.

ANSVARLIG: FutureBuilt

Her finner du mer informasjon: [SETT INN LENKE](#)

PROSJEKT: E16 og Ringeriksbanen

HAR LYKKES MED: Naturnøytralitet og økologisk kompensasjon som pilotprosjekt. Delt erfaringen og dokumentert arbeidet slik at andre kan dra nytte av det.

ANSVARLIG: Statens vegvesen

Her finner du mer informasjon: [Evaluerings av pilotprosjekter innen økologisk kompensasjon – Runde 2](#)

Gode eksempler fra byggefase

PROSJEKT: Arealnøytral utbygging av høydebasseng i Nordre Follo

HAR LYKKES MED: Arealnøytralitet. Norges første naturmangfoldregnskap i et kommunalt byggeprosjekt. Kompensasjonsarealer har blitt identifisert og naturrestaurering av disse planlagt. Naturpoeng er benyttet for å beregne naturverdien og sikre naturpositivitet eller naturnøytralitet.

PROSJEKTERENDE/RÅDGIVER: Asplan Viak

OPPDRAGSGIVER: Nordre Follo kommune

Her finner du mer informasjon: [rapport-fra-asplan-viak-om-naturegnskap-for-skotbu-hoydebasseng.pdf](#)

PROSJEKT: Carl E. Paulsens plass i Tønsberg

HAR LYKKES MED: Reduserte klimagassutslipp. Gjennomførte LCA-beregninger av forprosjektet og fikk deretter prosjektet justert for å få et lavere klimafotavtrykk fra byggefasen.

PROSJEKTERENDE/RÅDGIVER: Landskapskollektivet og Asplan Viak

OPPDRAGSGIVER: Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune

Her finner du mer informasjon: [Presentasjon Carl E Paulsens plass](#)

PROSJEKT: Magasinparken barnehage i Nordre Follo

HAR LYKKES MED: Økt biomangfold ved å bare felle halve treet. Gjenbruk av stammen til insektshotell, lekeinstallasjon mm.

PROSJEKTERENDE/RÅDGIVER: In Situ AS landskapsarkitekter

OPPDRAGSGIVER: Nordre Follo kommune/NCC Norge AS

Lenke til presentasjon: www.insitu.no

Gode eksempler fra skjøtsel og drift

Mangler foreløpig

IFLAs forpliktelser

- som profesjon forplikter vi oss til å:

FREMME FNs BÆREKRAFTSMÅL

Gjennom hver av de 77 nasjonene som er representert i IFLA (International Federation of Landscape Architects) skal landskapsarkitektene i medlemsforeningene få fart på sitt arbeid med å reparere globale økosystemer.

OPPNÅ NETTO NULL UTSLIPP INNEN 2040

Vi vil redusere karbonutslippene fra prosjektene våre betraktelig gjennom hele levetiden - fra produksjon til drift – ved å utnytte landskapenes unike evne til å binde karbon og fremme rene og multimodale transportsystemer.

BEDRE KLIMATILPASNINGEN OG STYRKE LIVSKVALITETEN

Ved å implementere ulike tilnærminger til grønn infrastruktur skal landskapsarkitekter jobbe for å redusere urban varmeøy-effekt, og redusere risikoen knyttet til brann, tørke og flom.

FREMME KLIMARETTFERDIGHET OG SOSIAL BÆREKRAFT

Landskapsarkitekter skal støtte opp om rettferdighet, likhet, matsikkerhet og retten til rent van og velvære for alle.

RESPEKTERE OG LÆRE FRA URFOLKS KULTURER

I arbeidet vårt forplikter vi oss til å respektere urfolks kultur og deres kunnskap om arealforvaltning, for å redusere konsekvensene av klimaendringene og fortsette forsoningsarbeidet.

VÆRE EN LEDENDE PROFESJON I ARBEIDET MED Å LØSE KLIMA- OG NATURKRISEN

Landskapsarkitekter er i en unik posisjon til å oppnå handling og lede an i responsen på denne krisen i form av miljøene vi bygger. Vi vil fortsette å samarbeide med kunder, leverandører og andre yrker for å fremme klimapositivt design.